

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI
KINDRALSTAABI WALITSUSE WÄLJAANNE.

Üksiknumber 10 mk.

Ilmub kaks korda
kuus ühes kuu-
lisaga.

№ 3.

Neljapäeval, 16. weebruaril 1922.

IV aastakäik.

S i s u: D. L e b e d e w: Kohtamislahing. — Lühike kokkuwõte muudatustest Prantsuse kaitsewõitluse õpetuses 1914 — 1918 sõjaaastate kestwusel. — E. T a m b e k: Sõdurite õpetamisest kahurwäes. — I. M a r t i n s: Mõni sõna ohwitseride, arstide ja ametnikkude teenistuse lehtedest. — H. B r e d e: Jeanne d'Arc, Orleani Neitsi, suur-
tükiwäelaste patronness. — D. L e b e d e w: Inglis- ja Prantsusmaa sõjawäe eelarwe.

Kohtamislahing.

1. septembril 1921. a. sai Saksa sõjawägi uue ametliku määrustiku, mis käsitab wägede juhtimist ja lahingu pidamist kõigist wäeliikidest koosseiswate wäeühendustega. (Führung und Gefecht der verbundenen Waffen. 1. september 1921. D. V. Pl. № 487. Berlin).

Selles määrustikus on esimest korda küllalt üksikasjaliselt läbitöötatud päätükk kohtamislahingust.

Meie teame taktikast, et kui kaks wastast, kes mõlemad labingut soowivad, ühel ajal pääle tungiwad, siis sünnib kohtamislahing. Ilmasõda näitas, et kohtamislahingus kõige selgemalt andis end tunda osaw juhtimine ja wäeosade parem ettewalmistus. Need tegurid andsid mitmel korral wõimaluse vähemate jõududega saawutada wõitu arwuliselt suurema wastase üle (lahingud Gumbinneri ja Tannenbergi juures Ida-Preisimaal 1914. a.)

Saksa uus määrustik, mis wäljatöötatud suure sõja kogemustel, annab oma VI päätükis järgmised lähteandmed kohtamislahingu pidamiseks.

Üldised alused.

Olukorda manöwersõjas üldse ning kohtamislahingus eriti iseloomustab selgusetus ja teadmatuus. Ohuluure puudumisel saadakse enam kindlaimaid teateid wastasest ainult pärast seda, kui mõlemate poolt esiosad on saawutanud kokkupuutumise teineteisega. Niiwiisi kohtamislahing algab mõlemate kolonnide kaitseosade

kokkupõrkamisega ning areneb rännakkolonnide sügawusest.

Sageli loowad eelmiste kaitseosade kokkupõrge ja lahing niisugused ehk teistsugused tingimused kolonnide pääjõudude tegewuseks ja mõjuwad sellega kogu kohtamislahingu käigu pääle. See asjaolu paneb eelpool wiibiwa juhi pääle erilise wastutuse. Juht ei pea oma otsuseid siduma uue, täiendawa luurega, mis nõuab palju aega. Sageli tuleb temal kärke anda ainult oletuste põhjal. Ta peab ainult meeles pidama, et wastane on samasuguses seisukorras kui temagi.

Wastase ootamata tuli kolonni pihta ei tohi tema edasiliikumist seisma panna. Wastupidi, niisugune tuli peab ergutama wäeosasid ja äratama püüdu kiireks edasiliikumiseks, et waenlasega lahingut pidada.

Parem tegewuswiis on julge ja energiline päalerõhumine wastasele.

Wastawa otsuse tegemise aluseks on üldise ülesande ja üldise olukorra tundmine ning maastiku õige hindamine. Wäeühenduse ülem suudab lahingu käiku juhtida, kui ta endale õige wiibimiskoha walib. See koht peab olema wõimalikult eespool.

Kõik peawad teadma, et kohtamislahingus on kõik soodustused sel poolel, kes algatuse oma kätte kisub, rohkem wõitluswalmis on ja tegewuswabaduse enda käes peab. Selle eesmärgi saawutamise abinõudeks on kolonni pääjõudude

õigeaegne juhtimine sinna, kus otsustawat wõitlust tahetakse ette wõtta, ja ka õigeaegne hargnemine.

Wäeosade jaotamisel lahingu tarwis ei tule rikkuda organisatsioonilisi ühendusi. On soovitatav, et terwed osad wõitleksid terwelt üks teise kõrwal. Seega saawutetakse wõitluse arendamist ja pidamist sügawusest ja hoitakse ära mitmesuguste wäeosade segimine.

Laialdane ratsawäe ja awangardi luure ja kaitsetõke rindel ja külgedel peab raskendama wastasele maapäälist luuramist. Awiatsioon ja wastuõhuabinõude kiire walmispanek peab takistama õhuluure wastase poolt.

Teisest küljest püüab ka wastane meile raskendada selgusele jõudmist tema olukorra ja kawatsuste kohta, saates ette laial rindel wäiksed wäeosad ühes neile juurdeantud suurtükiwäega. Kõik need wastase eelosad tulewad lahingwältjal kiirelt ära pühkida meie kaitseosade poolt, et ära hoida meie wägede pääletungimise wiitust ja hoida neid üleliigsete ja kasuta edasi liikumiste eest.

Täielikule selgusele wastase korralduste ja kawatsuste kohta wõib jõuda alles lahingu arenemisel. Ainult lahing sunnib teda ilmutama oma jõude. Kerge suurtükiwägi ja kerged miinipildujad, mis eelkaitseosadele kaasa antud, kutsuwad wälja wastase tule ja murravad tema wastupaneku.

Eelwäe (awangardi) eriline ülesanne seisab selles, et kindlustada pääjõudele aega ja ruumi hargnemiseks ja suurtükiwäele soodsad tingimused waatlemiseks. Sageli on otstarbekohane harutada kiirelt laial rindel awangardi suurtükiwäe osasid, et wastast sundida tarwitama kaudseid teid (ajakaotus) ja wälja kutsuda tema poolt ettewaatlikumat tegewust. See sünnib siis, kui meie märkame, et wastane oma osade harutamisega meist ette hakkab jõudma. Pääle selle seisab awangardi suurtükiwäe ülesanne awangardi jalgwäe toetamises eespool ja kõrwal seiswate tähtsate kohalikkude esemete, iseäranis kõrgustikkude, suurtükiwäe waatluspunktide, külade ja metsade kiirel ning kindlal waldamisel. Enamjagu kordadel wõtab awangard endale laiemal rindel, kui temale on määratud otsustawa lahingu pidamiseks. Kuid see ei pea teda kohutama, sest warsti jõuawad päralt kolonni pääjõud. Pääle ei ole ka wastase kokkupõrke alguses weel selget ettekujutust awangardi jõududest. Awangardi suurtükiwäe tarwimine üksikute rühmadena wõib ka wastase eksi- teele wiia.

Kui kindlaks on tehtud, et wastane lahingu ettewalmistuses ette on jõudnud, siis tuleb ette- waatlikult tegutseda. Et mitte juba alguses ümber piiratud ja wastase suuremate jõududega wõitlema sunnitud olla, peab awangardi ülem tõsise lahingu eest kõrwale hoidma, kuni tarwilikud toetuswäed päralt jõudnud ja kuni aega on wõidetud awangardi suurtükiwäe tule awamiseks.

Wahel on koguni otstarbekohane osa awangardi wõi kõik awangard tagasi tõmmata, et kõrwale hoiduda wõitlusest, mis suuri kaotusi tooks, ja lühendada meie harutamise aega.

Pääjõudude suurtükiwägi moodustab nõnda ütelda sündiwa lahingrinda luukere. See suurtükiwägi on oma kaugelelaskwuse ja tugewuse poolest esimeseks ja kõige mõjuwamaks abinõuks wanema ülema käes, et wastasele oma tahet pääle sundida.

Suurtükiwäe ülesanne seisab wastase wastupanu murdmises ja tee puhastamises jalgwäele, et ühes jalgwäega wõidule jõuda. Wõit peab olema kõige tema tegewuse krooniks. Kõik tema poolt täidetawad eratulesanded teeniwad seda eesmärki.

Omakord peab ka jalgwägi arwesse wõtma suurtükiwäe jõude. Jalgwägi wõib teha suurtükiwäele ainult niisuguseid nõudmisi, mis wastawad suurtükiwäe olule ja wõimetele. Jalgwägi ei pea takistama suurtükiwäe tööd. Jalgwägi, kes tegutseb ilma suurtükiwäe arwesse wõtmata, teeb enesele kõige rohkem ise kahju.

Diwiisi suurtükiwäe ülem oma üleüldises ettekandes, mis tema on kohustatud esitama diwiisi ülemale wõimalikult kiires korras lahingoperatsioonide maastiku ja suurtükiwäe kasutamise kohta, peab kõige päält suurtükiwäe ja jalgwäe wastastikuse koostegewuse küsimuse lahendamata, samuti ka küsimuse, kuidas wastasele õhuluure wõimalust raskendada. Mitteküllane maastiku ülewaade ja suurtükiwäe liiga suur wäljawenitamine rinnet pidi, kui suurtükiwäe juhtimine ühe isiku — diwiisi suurtükiwäe ülema — kätte on koondatud, wõib küsitawaks teha kindla toetuse andmise jalgwäele ja põhjuseks olla, et lähedamaa wõitluse suurtükiwägi üksikute wäeühenduste juurde antakse.

Diwiisi ülem teeb oma otsuse pääjõudude juhtimise ja päälöögi koha kohta üldise olukorra, maastiku isikliku hindamise ja diwiisi suurtükiwäe ülema ettekande alusel.

Harutamine juhatuse kawatsuste waimus saawutetakse sellega, et warakult äranäidatakse esialg- ed liikumised (eesmärgid) igale osale, mida eraldetakse pääjõudude kolonnist.

Kui olukord mitte küllaliselt selgitatud, võib hoida osa pääjõude ajutise't tagapool. Esimene käsk diiwi suurtükiwäe juhile võib sisaldada ainult üldiseid kawatsusi ja suurtükiwäe ülesande üldistes joontes. Eriülesandeid kallalitungi eesmärkide suhtes võidakse anda pääle edaspidist lahingulist kokkupuutumist, kui olukord saab enam selgemaks. Kunni selle ajani võib osa suurtükiwäge hoida tagapool warus. Suurtükiwäge peab võimalikult waremalt warustetama suure arwu lendmasinatega waatlemiseks.

Diiwi suurtükiwäe ülem on kohustatud võimalikult kiiremini tegema korraldusi luureks ja waatlemiseks, õigel ajal harutama oma suurtükiwäe, andma käsud sisenise side loomiseks suurtükiwäes endas ja jalgwäega ning andma juhatusi parkidele. Suurtükiwäge ei pea paigutama koondetult kitsasse ruumi ega ka laiaili paiskama liig laiadena joontena. On parem, kui batareid paigutatakse wastawalt maastikule, esheloneerituna sügawusse ja kaetuna õhuluurajate siimist.

Kohtamislahingus püütagu selle poole, et pääjõudude üleminek lahingkorda oleks üldine, wastawalt üldisele olukorrale. Lahingu pidamine (töö tempo) tuleb kooskõlastada suurtükiwäe tegewuse kiirusega ja ettewõtetega. Liig rutulised ja eraldetud wäljaasted sünnitawad ülearuseid kaotusi jalgwäes ning toowad ebaedu. Siiski woiwad mõnikord ettetulla juhtumised, mil juht on sunnitud ilma ajawiitmata wiskama lahingusse sündsad osad pääjõududest, jalgwäe osad ühes suurtükiwäega, äranäidates neile kallalitungi eesmärgid, et käes pidada ehk arendada awangardi poolt saawutatud edu.

Ko'lonni juht annab ka käsu luure juhile, milles ta äranäitab ülesande luurajale ja tarwilikud andmed.

Side ülemat tutvustetakse olukorraga, näidatakse staapide asukohad, teadustatakse eesolewate tegewust, kawatsused ning antakse käsk sideabinõude harutamiseks, paiskamiseks.

D. Lebedew. (Järgneb.)

Lühike kokkuwõte muudatustest Prantsuse kaitsewõitluse õpetuses 1914 - 1918 sõjaaastate kestwusel.

Kokkuwõte on tehtud prantsuse 12. inse-neripolgu colonel Normand'i poolt lõpuosas kui resümee kirjatükile, milles tema harutab ewolutsiooni prantsuse kaitsewõitluse pidamise doktriinides 1914 - 1918 sõjaaastate kestwusel, mis oli tingitud järjest muutuwa olukorra tõttu modern sõja pidamises. See kokkuwõte on wäljendatud eelpool nimetatud autori poolt tabeli kujul ja nimelt:

August, 1914.

Joonelise kaitse organiseerimine; sõdurid tihedas reas. Domineeriw püssi rimine; sõdurid tihedas reas. tuli; kerged ja ras- Üksikud ühendamata rindes. ked wäljasuurtü- kaewikud. Kerged blindaadid; kuulipildujad. shid.

Nowember, 1914.

Kolm rida ühendatud rindes kaewikuid, ühendus kraawidega seljataha (eelmine kaewikute rida walweosade jaoks, teine kaewikute rida — pääjoon ja kolmas kaewikute rida — reserwide jaoks).

Püsib eelmine. Fortifikatsioon tu- Esimene joon on wastupane- gewam suurtüki- ku wõitluseks määratud. wäe tulest. Seisu- Kuulipildujad rindel; lühedad paigad üksikute ühendus-jooksukraawid. Las- kaewikute asemel. keawaused (ambrasuurid) ja

kaetud transheed; blindaashid kaetud palkide kihtidega ja eraldetud kaewikuist. Gofreeritud raua lehed. Telefonid.

Juuni, 1915.

Wastupaneku sõlmed. Passiwsed interwaalid nende wahel, arwatud märg maastik, mida kaitstakse igast sõlmest flankeeriwa tulega. Meeskon- na wähendamine rindel. Luurajad ja walwepostid traat- tõkkeis. Jalgwägi esheloneeritud seisupaiga sügawusse. Wähemad miini ja betoon blindaashid. Tõkked, pääasjalikult traadist, laiemad, lõpuks 2 rida. Wõrgud brustweri pääl käsigranaatide wastu. Maaalune wõitlus. Maskeerimise tööde arenemine. Suurtükiwäe tõkkesid. Kase- mateeritud batareid rinde läheduses. Flankeeriwad suurtükid. Teine seisupaik 3 — 4 kil. eelmise seljataga.

Helgiwiskajad.

Detsember, 1915.

Kaewikute jooned wähe-

mate kergesti kaitstawate interwaalidega. Ümbritsetud tõketega toetuspunktid gruppeeritud wastupaneku sõlmedeks. Seljataguse mäe weerangu seisupaigad. Juurdepääsu jook-sukraawid. Kuulipildujad lah-tisel väljal esheloneeritud sei-supaiga sügawusse. Kitsam laskewäli, kuid suurtükiwäe waatluspunktid laia waatlus-piirkonnaga ja hästi maskee-ritud, sagedasti soomustatud. Sektorid. Pääühenduskraawid kordaseatud kaitseks. Kuus kuni kaheksa kil. tagapool eelmisest seisupaigast teine tu-gew seisupaik. Wahepäälised seisupaigad. Otsekohene was-tupäätung. Kaitseehitused pommide wastu. Metallkilbid. Püüdmine võimalikult kõige suuremat häwitust waenlase juures sünnitada.

August, 1916.

Wastupanu sõlmed seotud kaewikute joontega; toetus-punktid eelmiste warjus. Al-armpostid. Otsekohene wastu-lõök kaotatud kaewiku uuesti waldamiseks. Warjualade kasutamise, kuiwõrd seda wõi-maldawad tule ja waatluse nõuded. Soomus. Teine sei-supaik 6 — 8 kilomeetrit eel-mise taga. Suurtükiwäe kaitse-joon. Suurtükid esheloneeritud seisupaiga sügawusse. Waen-lase suurtükiwäe eelwalmis-tust päätungimiseks wasta-takse sellesamaga. Suurtüki-wäe tõkketuli. Side — sig-naalaparatuuridega, tuwi-post j. n. e.

Materjaalset jõudu rindes rohkem kui elawat jõudu. Kuulipildujad ja automaat-püssid esheloneeritud seisupaiga sügawusse — väljaspool kaewikuid. Pääülesanne jalg-wäele — manöwreerimine.

Märts, 1917.

Gaas.

August, 1917.

Fortifikatsiooniliste ehituste laialipildumine seisupaigal. Au-tomaat-laskeriistade eralda-

Ohust üleswõ-tete tegemine. Suurtükiwäe tuli katab ja purustab kaitseehitusi.

Prantsusmaal 37 cm suurtükid.

Detsember, 1917.

Prantsusmaal wägew raske suur-tükiwägi. Aero-plaanide wastu wõitlemise suurtü-kid. Tänkid. Ohu-wõitlus.

Aprill, 1918.

Suured reser-wid sakslastel. Wä-gew mitmekaliibri-line suurtükiwägi. Suurtükk wõidab fortifikatsiooni.

Juuni, 1918.

Piiratud tagasitõmbumise wõimalus; üks seisupaik was-tupanekuks, millel waenlane wõitlema sunnitakse. Seisu-paik on kaitstud eelpostidega. Seljataga üks seisupaik läbi-murdnud waenlase edasitungi-mise takistamiseks. Sellel sei-

mine ja koondamine eri wäe-osades. Wastupanu gruppide asutamine ühendusega rindes ja seljatagusega. Arwurikkad maaalused galleriid. Sirgjoon-nelised kaewikud. Suurtüki-wäe wastutegewus ühejõulise tu'ega päätungijale. Suurtüki-wäe tule kontsentreerimine. Kuulipildujate gruppeerimine kaudseks tuleandmiseks.

Aktiivne kaitmine; wäe-osad esheloneeritud otsekohe-seks wastupäätungiks ehk päätungiks enne waenlast. Garnison seisupaiga (posit-siooni) pääl wõitleb eelmiste kaewikute joones, kuid pää-wõitlusjooneks saab lõpuks kindlaks määratud teine kaewikute joon. Kaitse plaanid wastupäätungiks ehk kao-tatud koha tagasiwõitmiseks. Laiendatud ja täiendatud side: pääasjalikult traadita. Suur-tükiwäe jaotus diwiisi, kor-puse ja armee suurtükiwäeks, igauks oma iseäralise ülesan-dega ja ise kaliibriliste suur-tükkidega. Batareid esheloneeritud seisupaiga sügawusse. Teine seljatagune seisupaik sunduslik.

Wastupanek sügawate sei-supaikade pääl, tagasitõmbu-mise keeluga. Wõitlusgrup-pide tähtsus kõikuw. Aktiiw-sed ja passiwsed piirkonnad seisupaigal. Iga sõdur, ka ük-sik, peab lõpuni wõitlema — üks kõik kus asub.

osadeks. Suitsu- supaigal armee reserwide osad.
 pilwed kattedeks. Manöwreerimine kaotatud
 Liitlastel arwuline maaala tagasiwõtmiseks. Ette-
 ülekaal. nähtud wastulöögi- wõitluse
 lõpusihid. Suurtükiwägi asub

wastupaneku seisupaiga taga;
 batareid esheloneeritud seisu-
 paiga sügawuss- ja organiseeritud
 kaitsmise mõttes.

„The Royal Engineers Journal“ järgi.

Sõdurite õpetamisest kahurwäes.

(Järg).

Lähem ajajaotus oleks siis järgmine :

Kahurwäe nekrutid ilmuwad oma wäeosas
 31. oktoobril.

1. nowembrist — 30. aprillini — õpekomandos.

1. maist — 31. augustini — laagris ja batareis.

1. septembrist — 30. juunini — kahurwäe
 alamohwitseride koolis.

1. juulist — 31. oktoobrini — alamohwitserina
 batareis.

Sarnasel ajajaotusel on palju häid külgi.
 Esiteks teenistusse ilmumise ja lahkumise suhtes.
 Suurema osa nekrutid annab küla, kus talweks
 töö soigub ja inimestel waba aega on. 31. ok-
 toobril rahwawäkke wõtmine ei kisu mehi sugugi
 töölt, waid annab tööle nagu jatku.

Samuti teenistusest wabastamine talweks.
 Inimene on kroonus 2 aastat kõwa tööd teinud
 ja tahab natukene puhata. Puhkuseks on maa-
 inimesele talw aga nagu loodudki.

Õpeaja jaotus on ka otstarbekohane. Talw
 saab täielikult kasutatud nekrutite teoreetiliseks,
 osalt praktiliseks väljaõpetamiseks. Pääle õpe-
 komando lõpetamist ja reameheks ülendamist
 tuleb noorel sõduril kohe sõjamehe tegeliku
 eluga tutwuneda — olla laagris ja laskmistel, mis
 talwel omandatud teadmisi aina täiendab ja
 kinnitab.

Ehk jälle alamohwitseride kooli kursuse aeg.
 Kursus algab harilikul koolide algeajal ja lõpeb
 31. mail — laagrimineku ajaks. 31. maist —
 30. juunini on alamohwitseride kool praktilistel
 tööil ja laagris laskmas.

1. juulil on noored alamohwitserid juba bata-
 reis teisi juhatamas ja õpetamas.

Nekrutite eraldamisel batarei wanematest sõ-
 duritest ja nende väljaõpetamisel õpekomandos
 on see paremus, et nad sääli korraliku ja ühtlase
 sõjamehe alghariduse omandawad ning täiesti
 wanemate sõdurite teinekord mitte küllalt eesku-
 juliku mõju alt wabanewad. Sest on ju teada,
 kui lohakad ja distsiplineerimata on meie wane-
 mad sõdurid, milline pahe on wabadussõja pä-
 randus ses suhtes. Uue korraldusega wabaneb
 Wabariigi kahurwägi mainitud pahest aga 3—4
 aasta jooksul.

Õpekomandode ülemate määramised — wanad
 ja wilunud ohwitserid walida, kes sõdurite õpetamistööd
 juhtida mõistawad. Kursuste ohwitserid
 nimetada hääde teadmistega, pedagoogiliste an-
 netega, kõwad töömehed ja distsipliini nõudjad.

Mis puutub aga õppustesse batareis igasu-
 guste komandodega ja meeskondadega, siis pole
 siin muud midagi waja, kui hoolega wäljatöö-
 tetud õpekawad ja „päris“ kahurwäe ohwitserid.
 Ütlen just meelega „päris“ kahurwäe ohwitserid,
 sest õpekawad üksi ei aita midagi. Sest jalg- ja
 ratsawäest kahurwäkke määratud kohatäitja oh-
 witser ei suuda ka kõige paremal tahtmisel ka-
 hurwäe sõdurile neid teadmisi anda, mis temal
 waja. Iseasi siis, kui need ohwitserid wastawad
 eksamid ise on ära teinud.

Sellepärast siis õppusteks batareis: 1) õpe-
 kawad ja 2) päris kahurwäe ohwitserid.

E. Tambek.

Mõni sõna ohwitseride, arstide ja ametnikkude teenistuse lehtedest.

Sõjawägede ülemjuhataja päewakäsus № 140
 on muu seas järgmised korraldused: „Käsen kõiki
 ohwitseride, arstide ja ametnikkude teenistuse
 lehti, pääle seda, kui nendes sisalduwad teated

teenistuse lehtede läbiwaatamise komisjonis
 läbi on waadatud ja õigeks tunnistetud, mitte
 wäeosadesse tagasi saata, waid Korralduswalit-
 suse inspektori osakonnas alal hoida, kui tar-

willikud tõendavad põhidokumentid igäühe Eesti sõjawäes teeniwa ohwitseri, arsti ja ametniku kohta. Igas wäeosas peawad olema kõikide ohwitseride, arstide ja ametnikkude kohta, kes wäeosa nimekirjas seisawad, õiged ära kirjad neist teenistuse lehtedest, mis komisjonis õigeks tunnistatud ja inspektori osakonnas alal hoitakse. Kui juhtumisi mõnede wäeosade ülemad, enne teenistuse lehtede ärasaatmist komisjoni, neist ära kirju ei jätnud, siis woiwad nad saata oma kirjutajaid tarwiliste wolitustega Korralduswalitsuse inspektori osakonda ära kirjade walmistamiseks.

Kõik edaspidi ettetulewad muudatused igäühe ohwitseri, arsti ja ametniku teenistuses, mis wäeosa päewakäskudes awaldetakse, peab wäeosa poolt täpikääl igäühe teenistuse lehes ära märgitama — päewakäsu põhjal. Kui ohwitser, arst ehk ametnik teise wäeosas teenistusse määratakse, siis peab ühes temaga ära saadetama selle wäeosa ülemale ka ülewiiidawa ohwitseri, arsti wõi ametniku teenistuse leht.

Ülaltähendatud sõjawägede ülemjuhataja päewakäsu põhjal wõiksid wäeosades ohwitseride, arstide ja ametnikkude teenistuse lehtedest ainult ära kirjad peetud saada. Niisama ei tohiks teenistuse lehe eelmisel küljel ohwitseri jne. aukraad, milles tema teenistuse lehe kinnitamise puhul oli, wäeosa nimetus, kus tema teenistuse lehe kinnitamise ajal teenis, ja teenistuse lehe kokkuseadmise aeg, s. o. millal teenistuse leht kinnitusele saadeti, muudetud saada. Need muudatused wõiksid ainult teenistuse käigus üleswõetud saada, ja ära kirjad peaks ära kirjaks jääma. Kuid asi on nende teenistuse lehtedega wäeosades mitmesugune. Kellel tegemist on olnud ohwitseride jne. teenistuse lehtedega, see on wist märganud, kuidas ja mismoodi neid peetakse. Mõned wäeosad peawad neid täiesti nõnda, kuidas sõjawägede ülemjuhataja päewakäsk seda nõuab. On jälle wäeosasid, kus teenistuse lehele küll „ära kirjad“ pääle on pandud, kuid esimesel lehel on aukraad see, milles ohwitser oli teenistuse lehe ärasaatmise puhul ühest wäeosast teise; ka on pandud see aeg, millal teenistuse leht wäeosa ülema poolt, ärasaatmise puhul, allakirjutatud sai. On wäeosasid, kes saadawad ühe ja sama teenistuse lehe ühes kõigi endiste ülemate allkirjadega edasi, kirjutawad oma wäe-

osa teenistuse kirjelduse juurde ja jätawad ära kirja ära kirjast omale. Mõnes wäeosas jäetakse saadud teenistuse leht omale kausta ja seatakse kokku uus teenistuse leht ohwitseri, arsti wõi ametniku ülewiiimise puhul, kantakse kõikide endiste ülemate allkirjad, kus ohwitser enne teeninud, sisse, tunnistetakse weel adjutandi poolt õigeks, lisatakse oma wäeosa teenistuse kõik juurde ja saadetakse see „kriibus-kraabuse“ raamat minema. Wõiks siin paljugi näitusi tuua, mida neist teenistuse lehtedest olen näinud, mis minule kätte on juhtund. Paneb päris imestama, millega mõned teenistuse lehe kokkuseadmises on walmis saand.

Teiseks on Eesti sõjawäes teenimise käigu kirjeldust peetud segaselt ja mitmesuguses korras. Olen näind teenistuse lehti, kus on sisse kantud kõiksugused tühjad asjad, näituseks: komisjonidest osawõtmised, ühepäewalised komandeerimised jne., ühe sõnaga palju niisuguseid asju, millel ohwitseri edaspidise teenistuse kohta mingit tähtsust ei ole. Olen näind mõne lipniku teenistuse lehte, milles juba mitu lehekülge Eesti teenistuse käiku täis on. Pean kordama, et seda kirjeldust suurendab see ülemuste allkirjade sissewõtmine ja õigeks tunnistamine, mis ühest wäeosast teise wiimise puhul mõnes wäeosas wiisiks on wõetud. Niisugust lipniku teenistuse lehte waadates tuleb pähe mõte, et kui paksuks raamatuks see teenistuse leht siis kaswab, kui tähendatud lipnik polkownikuks saab. Siis tarwitaks niisuguse teenistuse lehe ümberkirjutamine mitu waewase kirjutajanna tööpäewa, ja paber weel pääle selle. Sest kuigi mõni wäeosa tahaks niisugust kirjeldust lühendada ja mõnda tühja asja wälja jätta, kuid see on ju seaduse ees dokumendi wõltsimine. Asi on kaunis tähtis ja selles asjas peaks samme astutama enne, kui need teenistuse lehed weel nii wäga paksuks ei ole kaswand, sest pärast tuleks neid jälle komisjonide wõi mõnel muul teel lühendada. Peaks ka ühise korra ja wormi järele kõigis wäeosades teenistuse lehed peetud saama.

Õpetuskomitees wõi mõnes muus kohas tuleks sellekohased reeglid wäljatöötada ja asja sabast õigel ajal kinni wõtta.

I. Martins.

Jeanne d'Arc, Orleani Neitsi, suurtükiwäelaste patroness.

Põhja-Ameerika Ühisriikide major Hanson kirjutab:

Kõik Lääne-Euroopa suurtükiwäelased austavad püha Barbarat, kui suurtükiwäelaste patronessi. Kuid mina julgen arvata, et see auni püha Barbarale ilma tõsise kaaluva põhjusega on antud. Legend teab ainult sellest jutustada, kuidas tema isa „taewa tule“ läbi surnuks löödi, siis kui ta oma tütrele, kes ennast ristiusust ei tahtnud lahti ütelda, oli lasknud pea maha raiuda.

See „taewa tule“ ilmumine, mitte aga mingisugused sidemed suurtükiwäe ajalooga, oli siis ainuke motiiv, miks püha Barbarat, kui suurtükiwäe kaitsjannat, hakati austama.

Nõnda on see juba keskajast saadik, ilma et temal seniajani võistlejat karta oleks olnud. Mina aga tahan näidata, et niisugune võistleja tõesti olemas on ja et oleks aeg ümber vaadata batারেide üle keerlewates suitsupilwedes hõljuwat püha Barbara kujutust, iseenesest küll väga vooruslikku, kuid meile, suurtükiwäelastele, ükskõikset.

See võistleja on juba aastasajad inimeste lugupidamist ja pühalikku aukartust wallanud, ehk ta küll kiriklikust küljest püha Barbarast noorem on. Tema on Prantsusmaal, Ameerikas ja ka teistes maades oma sügawa humaniteedi pärast väga austatud. Suure sõja ajal on miljonid sõdureid rasketel silmapilkudel südames palwetega tema poole pööranud, ja nad on ka rahuldust leidnud. See on nimelt Orleani Neitsi, Jeanne d'Arc. Peab tunnistama, et tema just suurtükiwäelastele kõige lähemal seisab, sest just suurtükiwäe alal on tema geenius end kõige rohkem ilmutanud. Selleks on olemas õige palju dokumentaalseid andmeid

Ühes lühikeses eluloo kirjelduses, mis d'Estouilleur Chanterai poolt välja antud ja mis ainult tolleaegsetele dokumentidele põhjeneb, leiame, et 6. mail 1429. a. enne kui oma wägesid Augustini Bastilli wastu saata, Jeanne suurtükiwäetisele ettevalmistusele asus. Asetades oma suurtükiwäe esimesele positsioonile, wõttis ta ühe Loire saare ära ja wiis siis suurtükiwäe sinna üle; säält uuesti kanget tuld awades läks ta selle kaitse all ka teisest jõeharust üle ja wõttis wiimaks inglaste kindlustused ära. See ei olnud muidugi nüüdisaegne „liikuw tõkketuli“, kuid oli siiski tema kauge eelkäija. Jeanne'ile läks korda waenlase kindlustusi ära wõtta, mille päale teised isegi mõelda ei julgenud.

Hertsog d'Alençon, üks anderikkamatest sõjawäelastest, kes alati Jeanne'iga ühes wiibis, tõendas pühalikult juba pärast Jeanne'i surma, et „tema väga anderikas sõjawäe looja ja lahingu juht oli ning osaw suurtükiwäe ära kasutamises.“

Jarreon oma suures, kuulsas töös: „Orleani Neitsi“ — kirjutab: . . . „Jeanne oli nõnda ütelda suurtükiwäe ülemjuhataja, ja ainult tema abil läks Orleani kodanikked korda lahingut wõita . . . 12. juunil algas suurtükiwäe kaewõitlus. Üks raske suurtükk Jeanne'ile juhatusel purustas kindluse nurgatorni. Lahing kestis edasi, korruga hüüdis Jeanne hertsog d'Alençon'ile: „Hoidke end kõrwale, muidu surmab Teid see suurtükk!“ — Sääljuures näitas ta ühe waenlase suurtüki päale. Järgmisel silmapilgul oligi üks ohwitser surmatud, kes selle koha päale oli jäänud.“

Sellest jutustusest leiame meie suurtükitele kontsentreerimist kõige tähtsamate punktide päale, suurtükiwäe kaewõitlust, waenlase tegewuse waatlemist ja õiget waenlase suurtükiwäe tegewuse kalkuleerimist.

Iga kord, kus see aga wähegi wõimalik oli, tarwitas Jeanne oma suurtükiwäe wõimsat tuld. Ükskord läks temal isegi korda Troyes'i linna täitsa ilma werewalamiseta manöwri abil ära wõtta. Tema käskis rutuliselt raskete suurtükkide jaoks kaewikud kaewada, ja kui igalt poolt ühel ajal hakati suurtükke kaewikutesse wedama, — läksid waenlased linnas nii araks, et kohe alla andsid.

Jeanne pidi lõpuks wõitlust jätkama väga wäikese sõjawäega, mis päälegi armetult oli warustatud, sest kuningas ei annud pea mingisugust abi. Selle päale vaatamata saawutas Jeanne aga Saint-Pierre'le Mustier' juures oma suurtükiwäe abil kõige hiilgawama wõidu. Tuleb weel arwesse wõtta, et Jeanne'il suurtükiwäe kasutamiseks mingisuguseid juhtnõure ei olnud. Just tema ajal asuti esimest korda suurtükiwäe määruste wäljatöötamisele. Suurtükiwägi oli tol ajal alles oma lapsepõlwes ja temal oli sõjawäes hoopis iseäraline seisupaik. Mitte harilikud soldatid, waid „kanoneeride korporatsiooni liikmed“ töötasid suurtükkide juures. Selles, et Jeanne d'Arc suurtükiwäe tähtsuse ära tundis ja selle tarwitamise metoodile kindla aluse pani, tulebki kõige paremini ilmsiks tema geenius.

Ei tea praegu ütelda, kui tihti meie aja suurtükiwäelased nii rahu kui ka sõja ajal südames

oma kaitsjanna püha Barbara poole on pööranud. Kuid arwatawasti sünnib see kaunis tihti, kui kuulikastid end lennates positsioonil wahtawad. Oleks küll kohane, kui suurtükiwäelaste jumalakartlikud mõtted selle hiilgawa noore, truu, liigutawa ja osawa sõjaneitsi Jeanne d'Arc'i

poole pöörduksid, selle surematu suurtükiwäelase poole, kellelt oodata võime, et tema iseäralise õrnusega sääl kõrges kodus wastu wõtab nende suurtükiwäelaste hinged, kes kodumaad kaistes oma elu on jätnud.

Prantsuse keelest tõlkind H. Brede.

Inglis- ja Prantsusmaa sõjawäe eelarwe.

Uhes oma wiimases kõnes Westminsteris ütles Lloyd George: „Ei saa rahu niikaua, kui on suured väljaminekud sõjawäe pääle. Ei ole võimalik majandusline ülesehitamine niikaua kui kulutetakse raha sõjariistustamise pääle.“

Wõiks arwata, et Inglismaa, jälgides neid printsiipe, asub sõjawäelise ökonomia teele. Kuid faktid näitawad wastupidist. Selleks toome alljärgnewad arwud:

Inglismaa sõjawäe kulud 1921 — 22. aasta jaoks, wastuwõetud alamkoja poolt, jagunewad järgmistesse osadesse:

- 1) Briti maawägi — 341.000 ohwitseri ja sõdurit — 106.315.000 n. sterl.
- 2) Briti laewastik — 121.700 ohwitseri ja madrust — 82.479.000 n. sterl.
- 3) Briti lennuvägi — 30.880 inimest — 17.411.000 n. sterl.

Toodud arwud käiwad ainult Suur-Britannia saarte kohta; siin ei ole näidatud sõjalised väljaminekud asumaades (Kanaada, Austraalia, Lõuna-Aafrika j. n. e.)

Maawäe kulude arwust tuleb maha arwata 3.124.700 n. sterl., mis on Rheinimaade okupeerimise kulud ja mis tagasi saadakse. Prantsuse okupatsiooni wäed Rheini maades ei ole prantsuse sõjawäe eelarwesse mitte sisse wõetud. Arwates niiviisi väljamineku sõjariistus jõudude pääle 203.080.300 n. sterl. ja ümberarwates selle summa Eesti markadesse, 1500 Emk. — 1 n. sterl., saame 304 miljardi 620.450.000 Eesti marka.

Prantsusmaa sõjaline eelarwe, ühesarwatud Algeria, Tunis, Marokko ja teised koloniid, sisaldab endas:

- 1) Sõjawägi: harilikud väljaminekud ühes lennuväega, asumaade sõjawägedega ja shandarmiwäega: 2 miljardi 960.875.269 franki.

Erakorralised väljaminekud: Saari maakonna sõjawäed, Ida sõjawägi ja Lääne sõjawägi —

748.470.185 franki.

- 2) Laewastik: harilikud väljaminekud — 811.869.775 franki erakorralised väljaminekud — 31.746.819 franki.

Prantsuse sõjawäe eelarwe kokku 4 miljardi 552.962.048 franki, ehk, lugedes frangi 29 Eesti marga eest — 132 miljardi 035.889.392 Emk.

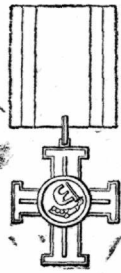
Aritmeetiline arwustus näitab, et Inglismaa sõjalised väljaminekud on peaaegu 2½ korda suuremad Prantsusmaa omist: 304.620.450.000 — 132.035.889.392 = 172.584.560.608 Emk. enam kui Prantsusmaa sõjalised väljaminekud.

D. Lebedew.

Trükiwea õiendus:

„Sõdur“ № 2, 1922 väljaandmise kuupäew tuleb lugeda: 4. weebru aril 1922.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Reek.
Wäljaandja: Kindralstaabi Walitsus.

Tähtis sõdurite poodidele.

Kunstpostkaardid

Wabaduse risti

kujutusega.

Tehtud 10 wärwis walge Bristol paberi pääl.

Tellimised wõetakse wastu

Tallinn, Suur Brokusmägi № 8,
Sw. Majandusühisus.

Sõdurite poodidele hinnaalandus.